

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av vissa bestämmelser i den europeiska överenskommelsen om personer som deltar i rättegång inför den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen godkänner den europeiska överenskommelsen om personer som deltar i rättegång inför den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, vilken ingicks 1996 inom ramen för Europarådet.

Det internationella systemet för övervakning av konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, vilket upprättats genom en konvention av Europarådet, reformeras den 1 november 1998. De nuvarande övervakningsorganen, europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna och europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, vilka arbetar på deltid, indras och ersätts med en ny permanent europeisk domstol för de mänskliga rättigheterna, vilken arbetar på heltid.

Den föreliggande överenskommelsen avser att bevilja vissa särskilda friheter till personer som deltar i rättegång inför den nya eu-

ropeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, för att genomföra syftet med konventionen.

Överenskommelsen träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tid av en månad efter den dag då tio medlemsstater i Europarådet har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av överenskommelsen, eller den dag då protokoll nr 11 till konventionen träder i kraft, beroende på vilkendera händelse som sist inträffar. För en medlemsstat som senare uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av överenskommelsen räknas dagen för ikraftträdandet från dagen för undertecknandet eller deponeringen av ratifikations- eller godkännandeinstrumentet.

I propositionen ingår ett förslag till lag om godkännande av vissa bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Meningen är att lagen skall träda i kraft samtidigt som överenskommelsen.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och beredningen av ärendet

1.1. Konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och konventionens protokoll

Ett av de centrala verksamhetsområdena för Europarådet gäller skyddet för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt den internationella övervak-

ningen av genomförandet av dessa. Europarådets viktigaste överenskommelse på detta område är konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), vilken upprättades 1950 och trädde i kraft internationellt 1953. Att Europakonventionen efterlevs är en förutsättning för att en stat skall uppfylla det krav på demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna som uppställs i Europarådets stadga från 1949 (FördrS

21/1989).

Finland ratificerade Europakonventionen och dess protokoll och tilläggsprotokoll nr 1—8 den 10 maj 1990 (FördrS 18—19/1990). Protokoll nr 9 och protokoll nr 10 som ändrar Europakonventionen ratificerade Finland den 11 december 1992 (FördrS 71—72/1994) respektive den 23 september 1994 (FördrS 841/1994). Protokoll nr 11 (ETS 155, RP 143/1995 rd) ratificerades av Finland den 12 januari 1996. De två sistnämnda protokollen har tills vidare inte trätt i kraft internationellt. Protokoll nr 11 träder dock i kraft den 1 november 1998. Samtidigt förlorar andra, nionde och tionde protokollet sin betydelse.

Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna gäller främst skydd för medborgersliga och politiska rättigheter. Genom tilläggsprotokollen har de skyddade rättigheternas antal utökats.

1.2. Gällande övervakningssystem

Europakonventionen har skapat ett internationellt övervakningssystem för de mänskliga rättigheterna. Inom ramen för denna mekanism kan man på ett juridiskt bindande sätt konstatera om en konventionsstat har kränkt rättigheter som garanteras i konventionen eller i dess tilläggsprotokoll. Om kränkning har skett kan den svarande staten dömas att betala skäligen gottgörelse till den kränkta parten.

Genom protokollen har förfarandet i kommissionen för de mänskliga rättigheterna, i domstolen för de mänskliga rättigheterna eller i ministerkommittén ändrats.

Övervakningen av genomförandet av Europakonventionen sker i den europeiska kommissionen och den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Dessutom spelar Europarådets ministerkommitté en central roll vid övervakningen och kontrollen. Övervakningsförfarandet kan inledas genom ett klagomål som inges till kommissionen av en stat eller i form av s.k. enskilt klagomål. Samtliga konventionsstater har med stöd av artikel 25 i Europakonventionen erkänt kommissionens behörighet att ta emot s.k. enskilda klagomål av enskilda, icke-statliga organisationer eller grupper av enskilda, samt med stöd av artikel 48 domstolens tvingande behörighet. I dagens läge är ett villkor för medlemskap i Europarådet att staten i fråga förbinder sig till mekanis-

men för övervakning av de mänskliga rättigheterna på detta sätt.

1.3. Europeiska överenskommelsen om personer som medverkar i förfaranden vid europeiska kommissionen och domstolen för de mänskliga rättigheterna

Den europeiska överenskommelsen om personer som medverkar i förfaranden vid europeiska kommissionen och domstolen för de mänskliga rättigheterna upprättades den 6 maj 1969 för att komplettera Europakonventionens system för de mänskliga rättigheterna. Denna överenskommelse trädde i kraft internationellt den 8 april 1971. Finland ratificerade överenskommelsen den 27 februari 1991 (FördrS 19—22/1991). Av Europarådets sammanlagt 40 medlemsstater hade 26 medlemsstater ratificerat och en medlemsstat undertecknat överenskommelsen fram till den 12 oktober 1998.

Avsikten med överenskommelsen var att förbättra verksamhetsförutsättningarna för övervakningsmekanismen genom att garantera viss immunitet för personer som medverkar i handläggningen av klagomål vid europeiska kommissionen och domstolen för de mänskliga rättigheterna. Trots sitt namn avser överenskommelsen också personer som inkallats av Europarådets ministerkommitté för att närvara vid sammanträde som behandlar kommissionens rapport.

Mot de personer som överenskommelsen avser får rättsliga förfaranden inte inledas med anledning av muntliga eller skriftliga uttalanden som de gjort till de nämnda organen. Endast kommissionen eller domstolen kan häva denna immunitet helt eller delvis. Personerna skall även få kommunicera fritt med dessa organ och deras rörelsefrihet får inte inskränkas när de reser till handläggningen för att de vid behov skall kunna närvara vid handläggningen i kommissionen eller domstolen.

Överenskommelsen kompletterade för sin del bl.a. dels Europakonventionens artikel 25 med stöd av vilken konventionsparterna har erkänt kommissionens behörighet i fråga om enskilda klagomål och förbundit sig att inte hindra ett effektivt utnyttjande av denna rättighet, dels artikel 48 om erkännande av domstolens tvingande behörighet i fråga om klagomål från såväl enskilda som stater.

1.4. Reformen av systemet för övervakning av de mänskliga rättigheterna

Det elfte protokollet som träder i kraft den 1 november 1998 kommer att grundligt förnya Europakonventionens övervakningssystem för de mänskliga rättigheterna. Dagens övervakningsorgan som arbetar på deltid, dvs. europeiska kommissionen och europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, upphör och ersätts med en ny permanent europeisk domstol för de mänskliga rättigheterna. Med stöd av protokollet har den nya domstolen direkt tvingande behörighet i såväl mellanstatliga mål som enskilda klagomål. Förutom stater har även enskilda, icke-statliga organisationer och grupper rätt att hänskjuta målet till prövning i domstolen. Domstolen har även rätt att lämna rådgivande yttranden. Europarådets ministerkommitté skall även i fortsättningen övervaka genomförandet av domstolens domar.

Protokollet innehåller också nödvändiga bestämmelser om övergångstiden. Dessa förutsätter bl.a. att ledamöterna av kommissionen för de mänskliga rättigheterna under ett år från ikraftträdandet skall fortsätta att handlägga klagomål som tagits upp till prövning före den dag protokollet träder i kraft, dvs. ända fram till den 31 oktober 1999.

1.5. Beredningen av ärendet

I anknytning till den reform av övervakningssystemet som genomförs genom det elfte protokollet bestämde styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) vid ett möte i november-december 1994 att dess underorgan, expertkommittén för reformering av övervakningssystemet enligt konventionen (DH-PR), skulle utreda och vid behov föreslå ändringar av 1969 års europeiska överenskommelse om personer som medverkar i förfaranden vid europeiska kommissionen och domstolen för de mänskliga rättigheterna. Europarådets ministerkommitté bekräftade beslutet i januari 1995.

Expertkommittén utarbetade ett utkast under perioden mars—september 1995. Det framgick då att det var mera ändamålsenligt att skriva en ny överenskommelse än att ändra 1969 års överenskommelse, även med beaktande av mekanismen enligt övergångsbestämmelserna i det elfte protokollet, och att den nya överenskommelsen bör gälla den genom protokollet reviderade handläggning-

en som sker enbart i den nya europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (och i ministerkommittén). I september 1995 fattade ministerkommittén ett sådant beslut.

Detta betyder att den nya överenskommelsen formellt sett inte ersätter 1969 års överenskommelse, som fortsätter att vara i kraft. Överenskommelsen från 1969 är tillämplig på handläggningen i kommissionen under övergångsperioden och på den handläggning som med stöd av artikel 5.4 och 5.6 i protokoll 11 sker i ministerkommittén till den del det är fråga om ett klagomålsförfarande enligt den gamla artikel 32 i Europakonventionen. Efter detta förlorar 1969 års överenskommelse självfallet sin betydelse.

Efter de samtal om utkastet som fördes med ordförandena i kommissionen och domstolen för de mänskliga rättigheterna finansierade styrkommittén för mänskliga rättigheter utkastet och godkände det vid ett möte i november 1995. Ministerkommittén antog överenskommelsen för sin del den 9 februari 1996.

Justitieministeriet har förordat ett ikraftsättande av överenskommelsen och yttrat sig om huruvida överenskommelsen innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Regeringens proposition om godkännande av överenskommelsen har beretts som tjänsteuppdrag vid utrikesministeriet.

2. Överenskommelsens huvudsakliga innehåll

Föreliggande överenskommelse är i huvudsak en upprepning av texten i 1969 års överenskommelse, anpassad till den nya Strasbourgmekanismen för övervakning av de mänskliga rättigheterna enligt protokoll 11. I detta sammanhang har bl.a. hänvisningarna till kommissionen för de mänskliga rättigheterna strukits. Kommissionens verksamhet upphör. Dessutom har vissa mindre lyckade formuleringar strukits och vissa grammatikaliska ändringar gjorts i den franska texten.

I *artikel 1* i överenskommelsen, som består av elva artiklar, fastställs den krets av personer som överenskommelsen avser samt definieras vissa andra begrepp samt konstateras att överenskommelsen även är tillämplig, på vissa villkor, på förfarandet i ministerkommittén i samband med att den övervakar verkställandet av domstolens dom.

I överenskommelsens *artikel 2* begränsas rätten att väcka åtal mot de personer som

överenskommelsen omfattar till följd av deras yttranden till domstolen för de mänskliga rättigheterna.

Artikel 3 gäller de nämnda personernas rätt att kommunicera fritt med domstolen.

Artikel 4 gäller den rätt som de som omfattas av överenskommelsen har att resa till och från domstolen i samband med rättegång.

Artikel 5 fastställer avsikten med immuniteten och bestämmer om förfarandet vid ett eventuellt hävande av immuniteten enligt artikel 2.

Artikel 6 gäller överenskommelsens överensstämmelse med Europakonventionen och dess protokoll.

Artiklarna 7—10 innehåller de sedvanliga bestämmelserna om undertecknande, ratificering, ikraftträdande, regional tillämpning, giltighet och uppsägning av överenskommelsen.

Till överenskommelsen hör förklarande kommentarer. Dessa utgör dock inte en del av överenskommelsen och ståndpunkterna är inte juridiskt bindande på något sätt.

Överenskommelsen öppnades för undertecknande den 5 mars 1996. Den är öppen för undertecknande av samtliga medlemmar av Europarådet som är parter till Europakonventionen. Den 14 oktober 1998 hade överenskommelsen undertecknats av 13 stater. Finland undertecknade överenskommelsen den 19 juni 1998.

Överenskommelsen träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tid av en månad efter den dag då tio medlemsstater i Europarådet i enlighet med bestämmelserna i artikel 7 har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av överenskommelsen eller den dag då protokoll nr 11 till konventionen träder i kraft, beroende på vilkendera händelse som sist inträffar. För en medlemsstat som senare uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av överenskommelsen räknas dagen för ikraftträdandet från dagen för undertecknandet eller deponeringen av ratifikations- eller godkännandeinstrumentet. Fram till den 14 oktober 1998 hade sju medlemsstater ratificerat överenskommelsen.

3. Propositionens verkningar i fråga om ekonomi och personal

Propositionen har varken ekonomiska verkningar eller organisatoriska verkningar gentemot finska myndigheter.

4. Verkningar på individens ställning

Ikraftträdandet av överenskommelsen innebär att personer som deltar i behandlingen av klagomål inför Europadomstolen och i Europarådets ministerkommitté, inbegripet de som gjort s.k. enskilt klagomål, får en bättre ställning på det sätt som framgår av det följande.

DETALJMOTIVERING

Överenskommelsens innehåll

1.1. Detaljmotivering

Artikel 1 punkt 1 är en förenklad och förkortad version av motsvarande bestämmelse i 1969 års överenskommelse.

Denna bestämmelse - liksom de andra bestämmelserna i överenskommelsen — är tillämplig på mellanstatliga mål enligt artikel 33 och på enskilda klagomål enligt artikel 34 i Europakonventionen i dess lydelse efter ändringen genom protokoll 11.

I processer inför den nya Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna deltar en en-

skild klagande alltid som part och är sålunda jämställd med den konventionsstat som klagomålet riktats mot. I bestämmelsen har man därför kunnat ta in en kortare formulering än förut om att överenskommelsen gäller parternas ombud och deras biträden.

Bestämmelsen gäller även vittnen och sakkunniga som kallas att inställa sig inför domstolen samt andra personer som domstolens ordförande anmodat att delta. Genom bestämmelsens formulering har man velat säkerställa att överenskommelsen är tillämplig på intervention av tredje part enligt artikel 36 i den ändrade Europakonventionen samt på personer som deltar i rättegång en-

ligt artikel 36.

Punkt 2 motsvarar motsvarande bestämmelse i 1969 års överenskommelse med de ändringar som föranleds av ikraftträdandet av protokoll 11. I bestämmelsen klarläggs begreppen "domstolen" och "deltagande i rättegång". Man bör observera att begreppet "domstolen" också omfattar de enskilda ledamöternas verksamhet enligt Europakonventionen och domstolens arbetsordning. "Deltagande i rättegång" avser alla skeden i domstolens arbete, t.ex. anhängiggörande, beredning, korrespondens och sessioner. Eftersom överenskommelsen är tillämplig på såväl mellanstatliga mål som på enskilda klagomål ansågs det inte nödvändigt med hänvisningen i 1969 års överenskommelse till bestämmelsen om enskilda klagomål (artikel 34 i den ändrade Europakonventionen).

Punkt 3 motsvarar motsvarande bestämmelse i 1969 års överenskommelse såtillvida att båda konstaterar att bestämmelserna i överenskommelsen även tillämpas på prövningen av klagomål i ministerkommittén. I 1969 års överenskommelse gäller bestämmelsen dock endast ministerkommitténs slutliga beslutanderätt i de fall där ett ärende inte har hänskjutits till domstolen (Europakonventionen, artikel 32). I det nya övervakningssystemet begränsas ministerkommitténs uppgift till övervakningen av efterlevnaden av domstolens beslut (artikel 46.2 i den ändrade Europakonventionen), vilket 1969 års överenskommelse alltså inte gällde. Under arbetet på den föreliggande överenskommelsen ansågs det dock vara bra om överenskommelsen på vissa villkor kunde tillämpas även på sagda förfaranden i ministerkommittén och därför togs denna i sak nya bestämmelse in i överenskommelsen.

Artikel 2 har i sak samma innehåll som motsvarande bestämmelse i 1969 års överenskommelse. Enligt punkt 1 skall de personer som avses i artikel 1 åtnjuta immunitet mot rättsligt förfarande i fråga om uttalanden till domstolen. Avsikten med bestämmelsen är att säkerställa att parterna i ett mål och andra personer som deltar i rättegången fritt skall kunna lägga fram och motivera sina ståndpunkter. Punkt 2 fastställer att immuniteten inte gäller uttalanden utanför domstolen.

Även *artikel 3* vars första punkt konstaterar de i överenskommelsen avsedda personernas rätt att kommunicera fritt med domstolen har samma innehåll som motsvarande

bestämmelse i 1969 års överenskommelse.

I punkt 2 a har man dock strukit hänvisningen till myndigheternas rätt att granska den korrespondens som förs med domstolen av de i punkten särskilt omnämnda, frihetsberövade personerna. Denna ändring beror på den dom som domstolen för de mänskliga rättigheterna utfärdade den 25 mars 1992 i fallet *Campbell v. Storbritannien* (Series A, Vol. 233, särskilt stycke 62 och 63) där det konstaterades att sådan granskning kränker skyddet för korrespondens i artikel 8 i Europakonventionen. Dessa personers korrespondens skall fortsättningsvis avsändas och förmedlas utan oskäligt dröjsmål och utan ändring. I punkt 2 konstateras ytterligare att frihetsberövade personer inte skall underkastas disciplinära åtgärder i någon form på grund av sin korrespondens och att de har rätt att kommunicera med och, utom hörhåll för andra, rådgöra med ett rättsligt ombud rörande klagomål till domstolen eller rörande varje förfarande som är en följd av ett sådant klagomål.

I punkt 3 ges en möjlighet att under vissa förutsättningar inskränka de rättigheter som avses i de föregående punkterna. En offentlig myndighet får inte ingripa i användandet av de nämnda rättigheterna annat än i enlighet med lag och om det är nödvändigt i ett demokratiskt samhälle av hänsyn till statens säkerhet, för uppdragande eller beivrande av brott eller för skydd av hälsa.

Artikel 4 som gäller de i artikel 1 avsedda personernas rätt att fritt förflytta sig och resa för att närvara vid rättegång inför domstolen är i praktiken likadan som motsvarande bestämmelse i 1969 års överenskommelse. I punkt 1 har man dock som onödig strukit hänvisningen till godkännande i förväg av domstolen och det konstateras (punkt a) sålunda endast att konventionsparterna åtar sig att inte hindra personernas möjlighet att fritt förflytta sig och resa för att närvara vid eller återvända från rättegång inför domstolen. I punkt b förbjuds andra inskränkningar av deras rörelsefrihet och rätt att resa än sådana som anges i lag och är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle av hänsyn till statens säkerhet eller den allmänna säkerheten, för att upprätthålla allmän ordning (*ordre public*), för att förebygga brott, för skydd av hälsa och sedlighet eller för att skydda annans fri- och rättigheter.

Enligt punkt 2 a får sådana personer inte, vare sig i en stat som de genomreser eller i

en stat där rättegångsförfarandet äger rum, åtalas eller tagas i förvar eller utsätts för annan inskränkning av sin personliga frihet på grund av gärning som begåtts eller föllande dom som meddelats innan resan påbörjades. Med stöd av punkt 2 b får dock en konventionsstat vid ratifikation förklara att bestämmelserna i denna punkt inte skall gälla för dess egna medborgare. En sådan förklaring får återkallas när som helst.

Enligt punkt 3 skall de personer som överenskommelsen avser kunna återvända till det land som de påbörjat sin resa i.

Enligt punkt 4 upphör tillämpningen av punkt 1 och punkt 2 om ifrågavarande person under en tid av femton dagar räknat från rättegången inte har återvänt till det land som resan utgick från.

Punkt 5 reglerar det förfarande som skall tillämpas om bestämmelserna i punkt 2 strider mot åtaganden i en Europarådskonvention, ett utlämningsavtal eller något annat avtal med andra fördragsslutande parter om ömsesidigt bistånd i brottmål. I sådana fall skall bestämmelserna i punkt 2 ha företräde.

I *artikel 5* punkt 1 konstateras att syftet med immuniteten uteslutande är att tillförsäkra de personer som avses i artikel 1 den yttrandefrihet och det oberoende som behövs vid deltagande i rättegång.

Enligt punkt 2 a är det endast domstolen som är behörig att helt eller delvis häva den immunitet som avses i artikel 2.1. Immuniteten skall hävas om den hindrar rättvisans gång och hävningen inte motverkar det syfte som immuniteten har enligt punkt 1. Med stöd av punkt 2 b kan immuniteten hävas antingen på tjänstens vägnar eller på ansökan av en fördragsslutande part eller av en av saken berörd person. Enligt punkt 2 c skall beslut att häva immuniteten eller att vägra sådan hävning innehålla skäl.

Enligt punkt 3 skall domstolen häva immuniteten i den utsträckning som begärs, om en fördragsslutande part intygar att det är nödvändigt för att möjliggöra ett rättsligt förfarande i fråga om ett brott mot statens säkerhet.

Punkt 4 gör det möjligt att ansöka om ny hävning av immuniteten om det framkommer en sådan omständighet som är av den arten att den kan ha avgörande betydelse och som tidigare var okänd för den som ingav ansökan.

Artikel 6 överensstämmer med motsvarande bestämmelse i 1969 års överenskommel-

se. I artikeln omnämns dock även protokollet till Europakonventionen utöver själva konventionen. Enligt bestämmelsen begränsar överenskommelsen inte och utgör inte heller något undantag till de förpliktelser som de fördragsslutande parterna iklätt sig enligt konventionen och dess protokoll.

Artikel 7 innehåller de sedvanliga slutbestämmelserna om anslutning till överenskommelsen av Europarådets medlemsstater.

Artikel 8 innehåller en bestämmelse om ikraftträdandet av överenskommelsen. Överenskommelsen träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tid av en månad efter den dag då tio medlemsstater i Europarådet har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av överenskommelsen i enlighet med bestämmelserna i artikel 7 eller den dag då protokoll nr 11 till konventionen träder i kraft, beroende på vilkendera händelse som sist inträffar. I fråga om en medlemsstat som senare uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av överenskommelsen, räknas dagen för ikraftträdandet från undertecknandet eller från dagen för deponeringen av ratifikations- eller godkännandeinstrumentet.

Med stöd av *artikel 9* får en fördragsslutande stat genom en förklaring till Europarådets generalsekreterare utsträcka överenskommelsen till att omfatta varje territorium som anges i förklaringen och för vars internationella förbindelser den staten svarar och på vars vägnar den är behörig att göra åtaganden. Bestämmelsen har i någon mån ändrats för att bättre motsvara motsvarande bestämmelser i Europakonventionen och dess protokoll.

Enligt *artikel 10* punkt 1 skall överenskommelsen gälla på obegränsad tid. Med stöd av punkt 2 får överenskommelsen sägas upp genom en underrättelse till Europarådets generalsekreterare. Uppsägningen blir giltig sex månader efter den dag då meddelandet mottogs. En uppsägning befriar självfallet inte den fördragsslutande parten från någon förpliktelse som kan ha uppstått enligt överenskommelsen gentemot någon person som avses i artikel 1.1. Detta konstateras i punkt 3.

Artikel 11 innehåller den sedvanliga slutbestämmelsen om Europarådets generalsekreterares skyldigheter att meddela om åtgärder, underrättelser och förklaringar som gäller överenskommelsen.

2. Ikraftträdande

Överenskommelsen träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tid av en månad efter den dag då tio medlemsstater i Europarådet har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av överenskommelsen i enlighet med bestämmelserna i artikel 7 eller den dag då protokoll nr 11 till konventionen träder i kraft, beroende på vilkendera händelse som sist inträffar.

För varje medlemsstat som senare uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av överenskommelsen räknas dagen för ikraftträdandet från undertecknandet eller från dagen för deponeringen av ratifikations- eller godkännandinstrumentet.

Den lag som ingår i propositionen avses träda i kraft samtidigt som överenskommelsen.

3. Behovet av riksdagens samtycke

Enligt 33 § 1 mom. regeringsformen krävs riksdagens samtycke bl.a. då en överenskommelse innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Enligt vedertagen praxis i grundlagsutskottet skall en bestämmelse i en överenskommelse anses höra till området för lagstiftningen om 1) bestämmelsen strider mot gällande lag, 2) det som överenskommelsen avser skall regleras i lag enligt någon bestämmelse om de grundläggande fri- och rättigheterna i regeringsformen eller någon annan bestämmelse i grundlagen eller 3) det är fråga om sådan reglering med konsekvenser för den enskildes rättsliga ställning som enligt rådande uppfattning i Finland skall regleras i lag (GrUU 2/1990, RP 1/1998 rd).

Den föreliggande överenskommelsen har till största delen ett likadant innehåll som överenskommelsen från 1969, som sattes i kraft genom en blankettlag (556/1991) och blankettförordning (557/1991). Den gamla överenskommelsen ansågs strida mot finsk lagstiftning i fråga om förbudet i artikel 2 mot att inleda rättsligt förfarande mot en person till följd av dennes uttalanden till den europeiska kommissionen och domstolen för de mänskliga rättigheterna och i artikel 4 mot lagföring, tagande i förvar eller utsättande på annat sätt för inskränkningar i rörelsefriheten i samband med resor till följd av medverkan i förfaranden vid kommissio-

nen och domstolen.

I samband med arbetet med 1969 års överenskommelse tillstyrkte riksdagens utrikesutskott (UtUB 16/1990 rd, s. 1) förslagen i regeringens proposition (RP 176/1990 rd). Utskottet fäste dock uppmärksamhet vid att överenskommelsen innebär inte bara att myndigheternas befogenheter kringskärs utan också att individens rättigheter skyddas med sådana medel som bara till en del reglerades i den då gällande rättsordningen i Finland. Utskottet påpekade vidare att överenskommelsen begränsar enskilda medborgares talan.

Utrikesutskottet menade att överenskommelsen, vars 1—6 artikel hör till lagstiftningens område, skulle träda i kraft med en s.k. ikraftträdelselag med sakinnehåll. Utskottet påpekade dock att ratificeringen brådskade bl.a. på grund av ett flertal klagomål som redan hade inlämnats med stöd av Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Därför ansåg utskottet att de bestämmelser som preciserade individens rättsliga ställning skulle utfärdas separat så snart som möjligt. Stora utskottet omfattade utrikesutskottet förslag i sitt betänkande (StUB 279/1990 rd).

Utarbetandet av förslag till författningar med sakinnehåll som klarlägger individens rättsliga ställning har varit aktuella vid justitieministeriets lagberedningsavdelning allt sedan överenskommelsen trädde i kraft. På grund av andra mera brådskande lagstiftningsprojekt har man dock inte kunnat vidta några särskilda åtgärder. Då 1969 års överenskommelse efter en övergångsperiod ersätts med den föreliggande överenskommelsen är det inte längre ändamålsenligt att vidta sådana åtgärder.

Även om lejonparten av den relevanta lagstiftningen har ändrats, på det sätt som beskrivs i det följande, efter det att 1969 års överenskommelse godkändes och trädde i kraft, är konflikten mellan överenskommelsen om den nya Europadomstolen och de mänskliga rättigheterna och den finska lagstiftningen likadan som i fråga om 1969 års överenskommelse.

Kap.1 strafflagen har reviderats i sin helhet år 1996 (626/1996). I kapitlets 3 § regleras brott som riktar sig mot Finland, i 4 § tjänstebrott som tjänsteman har begått utanför Finland, i 5 § brott som har begåtts utanför Finland och som riktar sig mot en finsk medborgare, i 6 § brott som en finsk med-

borgare har begått utanför Finland, i 7 § internationella brott och i 8 § annat brott som har begåtts utanför Finland.

15 § förordningen om införande av strafflagen har upphävts och bestämmelserna ingår i lagen om rättegång i brottmål (689/1997). Om allmän åklagares åtalsrätt bestäms i 2—13 § lagen om rättegång i brottmål. 1 kap. 6 § strafflagen som tidigare gällde åtalsförordnande av justitiekansler ersätts nu av 1 kap. 12 § där åtalsförordnandet har överförts från justitiekanslern till riksåklagaren. Rubriken på förordningen om verkställighet av straff har ändrats genom lag 128/1995 till lag om verkställighet av straff och fängvårdsförordningen har ersatts med en ny förordning med samma namn (878/1995), men 56 och 57 § i den nya förordningen motsvarar i sak de motsvarande bestämmelserna i den gamla förordningen.

Behovet av riksdagens godkännande och formen för ikraftsättandet av överenskommelsen påverkas också - på samma sätt som i fråga om 1969 års överenskommelse - av vissa av överenskommelsens bestämmelser om individens rättsliga ställning, t.ex. bestämmelsen i artikel 3 om konfidentiella meddelanden och bestämmelsen i artikel 4 om rörelsefriheten, vilka inte strider mot gällande finsk lag men som behandlar rättigheter som enligt regeringsformens bestämmelser om de grundläggande rättigheterna och friheterna skall regleras genom lag.

Dessutom kan överenskommelsen ses som en överenskommelse om mänskliga rättigheter och därför skall dess substansbestämmelser om de mänskliga rättigheterna sättas i kraft genom en författning på lagnivå.

Med anledning av vad som anförts ovan förutsätter ikraftsättandet i enlighet med 33 § regeringsformen samtycke av riksdagen och ett förfarande i form av en blankettlag. Bestämmelser med sakinhåll som eventuellt behövs för att klarlägga den enskildes rättsliga ställning kan utfärdas särskilt.

Överenskommelsen innehåller alltså bestämmelser som enligt 33 § regeringsformen hör till området för lagstiftningen och kräver riksdagens samtycke.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 33 § regeringsformen föreslås

att Riksdagen godkänner de bestämmelser som kräver Riksdagens samtycke i den i Strasbourg den 5 mars 1996 ingångna europeiska överenskommelsen om personer som deltar i rättegång inför den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

Eftersom överenskommelsen innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lag

om godkännande av vissa bestämmelser i den europeiska överenskommelsen om personer som deltar i rättegång inför den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Bestämmelserna i den i Strasbourg den 5 mars 1996 ingångna europeiska överenskommelsen om personer som deltar i rättegång inför den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna är, för så vitt de hör

till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har avtalats.

2 §
Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Helsingfors den 23 oktober 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Utrikesminister *Tarja Halonen*

(Översättning)

Europeisk överenskommelse om personer som deltar i rättegång inför den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna

Undertecknade medlemsstater i Europarådet,

som beaktar konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950 (nedan benämnd "konventionen"),

som beaktar den europeiska överenskommelsen om personer som medverkar i förfaranden vid europeiska kommissionen och domstolen för de mänskliga rättigheterna, undertecknad i London den 6 maj 1969,

som beaktar protokoll nr 11 till konventionen, undertecknat i Strasbourg den 11 maj 1994 (nedan benämnd "protokoll nr 11 till konventionen"), varigenom en förändring av det övervakningssystem som upprättats genom konventionen genomförs, och en permanent europeisk domstol för de mänskliga rättigheterna (nedan benämnd "domstolen") upprättas, vilken skall ersätta den europeiska kommissionen och domstolen för de mänskliga rättigheterna,

som i ljuset av denna utveckling anser det vara ändamålsenligt att, för att bättre uppnå syftena i konventionen, tillerkänna de personer som medverkar i rättegångar inför domstolen viss immunitet och vissa förmåner genom en ny överenskommelse, Europeiska överenskommelsen om personer som deltar i rättegång inför den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (nedan benämnd "denna överenskommelse"),

har kommit överens om följande.

Artikel 1

1. De personer som omfattas av denna överenskommelse är:

a) den person som deltar i rättegång som anhängiggörs vid domstolen, såsom part eller en parts ombud eller rådgivare,

Accord européen concernant les personnes participant aux procédures devant la Cour européenne des Droits de l'Homme

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires du présent Accord,

Vu la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950 (ci-après dénommée "la Convention");

Vu l'Accord européen concernant les personnes participant aux procédures devant la Commission et la Cour européennes des Droits de l'Homme, signé à Londres le 6 mai 1969;

Vu le Protocole no 11 à la Convention, portant restructuration du mécanisme de contrôle établi par la Convention, signé à Strasbourg le 11 mai 1994 (ci-après dénommé "Protocole no 11 à la Convention", qui établit une nouvelle Cour permanente européenne des Droits de l'Homme (ci-après dénommée "la Cour" remplaçant la Commission et la Cour européennes des Droits de l'Homme;

Considérant, à la lumière de ce développement, qu'il est opportun, pour mieux atteindre les objectifs de la Convention, que les personnes participant aux procédures devant la Cour se voient accorder certaines immunités et facilités par un nouvel Accord, l'Accord européen concernant les personnes participant aux procédures devant la Cour européenne des Droits de l'Homme (ci-après dénommé "l'Accord"),

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1

1. Les personnes auxquelles le présent Accord s'applique sont:

a. toutes les personnes qui participent à la procédure engagée devant la Cour, soit en tant que partie, soit comme représentant ou conseil d'une partie;

b) vittnen och sakkunniga kallade av domstolen, och andra personer som av domstolens ordförande anmodats att delta i rättegång.

2. I denna överenskommelse skall termen "domstolen" innefatta kommittéer, kamrar, den särskilda avdelningen i domstolen i stor sammansättning ("Grand Chamber"), domstolen i stor sammansättning ("Grand Chamber") samt de enskilda ledamöterna i domstolen. Termen "deltagande i rättegång" skall även omfatta skriftväxling syftande till att anföra klagomål mot en fördragsslutande stat.

3. Om ministerkommittén vid fullgörandet av sina uppgifter enligt konventionens artikel 46.2 anmodar de personer som avses i stycke 1 ovan att inställa sig inför eller att inkomma med skriftliga yttranden till ministerkommittén, skall bestämmelserna i denna överenskommelse tillämpas på dem.

Artikel 2

1. De i artikel 1.1 i denna överenskommelse avsedda personerna skall åtnjuta immunitet mot rättsligt förfarande i fråga om muntliga eller skriftliga yttranden eller handlingar som de avgivit till eller annan bevisning som de avgivit inför domstolen.

2. Utanför domstolen omfattas inte sådana yttranden, handlingar eller bevisning till domstolen av denna immunitet.

Artikel 3

1. De fördragsslutande parterna skall respektera den rätt att fritt kommunicera med domstolen som tillkommer de personer som avses i artikel 1.1 i denna överenskommelse.

2. Såvitt gäller frihetsberövade personer skall utövandet av denna rätt särskilt innebära att

a) deras korrespondens skall avsändas och förmedlas utan oskäligt dröjsmål och utan ändring,

b) sådana personer inte skall underkastas disciplinära åtgärder i någon form på grund av skrifter som på föreskrivet sätt förmedlats till domstolen,

c) sådana personer skall ha rätt att kommunicera med och, utom hörhåll för andra, rådgöra med ett rättsligt ombud som är behörigt att uppträda i rätten i det land där de hålls i förvar rörande klagomål till domsto-

b. Les témoins, les experts appelés par la Cour, ainsi que les autres personnes invitées par le président de la Cour à participer à la procédure.

2. Aux fins d'application du présent Accord, le terme "Cour" désigne les comités, les Chambres, le collège de la Grande Chambre, la Grande Chambre et les juges. L'expression "participer à la procédure" vise aussi toute communication tendant à l'introduction d'une requête dirigée contre un Etat Partie à la Convention.

3. Dans le cas où, au cours de l'exercice par le Comité des Ministres des fonctions qui lui sont dévolues par application de l'article 46, paragraphe 2, de la Convention, une personne visée au premier paragraphe ci-dessus est appelée à comparaître devant lui ou à lui soumettre des déclarations écrites, les dispositions du présent Accord s'appliquent également à cette personne.

Article 2

1. Les personnes visées au premier paragraphe de l'article 1 du présent Accord jouissent de l'immunité de juridiction à l'égard de leurs déclarations faites oralement ou par écrit à la Cour, ainsi qu'à l'égard des pièces qu'elles lui soumettent.

2. Cette immunité ne s'applique pas à la communication en-dehors de la Cour des déclarations faites ou de pièces produites devant la Cour.

Article 3

1. Les Parties contractantes respectent le droit des personnes visées au premier paragraphe de l'article 1 du présent Accord de correspondre librement avec la Cour.

2. En ce qui concerne les personnes détenues, l'exercice de ce droit implique notamment que:

a. leur correspondance doit être transmise et leur être remise sans délai excessif et sans altération;

b. ces personnes ne peuvent faire l'objet d'aucune mesure disciplinaire du fait d'une communication transmise à la Cour par les voies appropriées;

c. ces personnes ont le droit, au sujet d'une requête à la Cour et de toute procédure qui en résulte, de correspondre avec un conseil admis à plaider devant les tribunaux du pays où elles sont détenues et de s'entretenir avec

len eller rörande varje förfarande som är en följd av ett sådant klagomål.

3. Såvitt avser de föregående styckena får en offentlig myndighet inte ingripa annat än i enlighet med lag och om det är nödvändigt i ett demokratiskt samhälle av hänsyn till statens säkerhet för uppdragande eller beivrande av brott eller för skydd av hälsa.

Artikel 4

1. a) De fördragsslutande parterna förbinder sig att inte hindra de personer som avses i artikel 1.1 i denna överenskommelse från att fritt förflytta sig och resa för att närvara vid eller återvända från rättegång inför domstolen.

b) Deras rörelsefrihet får inte utsättas för andra inskränkningar än sådana som anges i lag och är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle av hänsyn till statens säkerhet eller den allmänna säkerheten, för att upprätthålla allmän ordning, för att förebygga brott, för skydd av hälsa och sedlighet eller för att skydda annans fri- och rättigheter.

2. a) Sådana personer får inte, vare sig i en stat som de genomreser eller i en stat där rättegångsförfarandet äger rum, åtalas eller tagas i förvar eller utsättas för annan inskränkning av sin personliga frihet på grund av gärning som begåtts eller fällande dom som meddelats innan resan påbörjades.

b) Varje fördragsslutande part får vid undertecknandet, ratifikationen, godtagandet eller godkännandet av denna överenskommelse avge en förklaring av innebörd att bestämmelserna i detta stycke inte skall gälla för dess egna medborgare. En sådan förklaring får återkallas när som helst genom underrättelse till Europarådets generalsekretär.

3. Varje fördragsslutande part förbinder sig att låta personer som påbörjat sin resa från dess territorium åter få inresa dit vid återkomsten.

4. Bestämmelserna i stycke 1 och 2 i denna artikel skall upphöra att gälla om ifrågasvarande person under en tid av femton på varandra följande dagar räknat från den dag då hans närvaro ej längre påfordras av domstolen haft möjlighet att återvända till det land från vilket han påbörjade sin resa.

5. Om en fördragsslutande parts åtagande

lui sans pouvoir être entendues par quiconque d'autre.

3. Dans l'application des paragraphes précédents, il ne peut y avoir d'ingérence d'une autorité publique que pour autant que cette ingérence est prévue par la loi et qu'elle constitue une mesure nécessaire, dans une société démocratique, à la sécurité nationale, à la recherche et à la poursuite d'une infraction pénale ou à la protection de la santé.

Article 4

1. a. Les Parties contractantes s'engagent à ne pas empêcher les personnes visées au premier paragraphe de l'article 1 du présent Accord de circuler et de voyager librement pour assister à la procédure devant la Cour et en revenir.

b. Aucune autre restriction ne peut être imposée à ces mouvements et déplacements que celles qui, prévues par la loi, constituent des mesures nécessaires, dans une société démocratique, à la sécurité nationale, à la sûreté publique, au maintien de l'ordre public, à la prévention des infractions pénales, à la protection de la santé ou de la morale, ou à la protection des droits et libertés d'autrui.

2. a. Dans les pays de transit et dans le pays où se déroule la procédure, ces personnes ne peuvent être ni poursuivies, ni détenues, ni soumises à aucune autre restriction de leur liberté individuelle en raison de faits ou condamnations antérieurs au commencement du voyage.

b. Toute Partie contractante peut, au moment de la signature, de la ratification, de l'acceptation ou de l'approbation de cet Accord, déclarer que les dispositions de ce paragraphe ne s'appliqueront pas à ses propres ressortissants. Une telle déclaration peut être retirée à tout moment par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

3. Les Parties contractantes s'engagent à laisser rentrer ces personnes sur leur territoire lorsqu'elles y ont commencé leur voyage.

4. Les dispositions des paragraphes 1 et 2 du présent article cessent de s'appliquer lorsque la personne intéressée a eu la possibilité, pendant quinze jours consécutifs après que sa présence a cessé d'être requise par la Cour, de rentrer dans le pays ou son voyage a commencé.

5. En cas de conflit entre les obligations

enligt stycke 2 i denna artikel strider mot åtaganden i en Europarådskonvention, ett utlämningsavtal eller något annat avtal med andra fördragsslutande parter om ömsesidigt bistånd i brottmål, skall bestämmelserna i stycke 2 i denna artikel ha företräde.

Artikel 5

1. Immunitet och förmåner tillkommer de personer som avses i artikel 1.1 i denna överenskommelse uteslutande i syfte att tillförsäkra dem den yttrandefrihet och det oberoende som behövs för att de skall kunna fullgöra sina uppgifter, skyldigheter och åligganden och utöva sina rättigheter gentemot domstolen.

2. a) Endast domstolen är behörig att helt eller delvis häva den immunitet som avses i artikel 2.1 i denna överenskommelse; den skall inte endast ha rätt utan även skyldighet att häva immuniteten i varje fall där, enligt dess uppfattning, immuniteten skulle hindra rättvisans gång och där en fullständig eller partiell hävning inte skulle motverka syftet med immuniteten som det anges i stycke 1 i denna artikel.

b) Immuniteten kan hävas av domstolen antingen ex officio eller på ansökan av en fördragsslutande part eller av en av saken berörd person.

c) Beslut att häva immuniteten eller att vägra sådan hävning skall innehålla skäl.

3. Om en fördragsslutande part intygar att det är nödvändigt att häva den immunitet som avses i artikel 2.1 i överenskommelsen för att möjliggöra ett rättsligt förfarande i fråga om ett brott mot statens säkerhet, skall domstolen häva immuniteten i den utsträckning som anges i intyget.

4. Om en omständighet uppdagas som är av den arten att den kan ha avgörande betydelse, och som, då beslutet att vägra hävning av immuniteten fattades, var okänd för den som ingav ansökan därom, kan denne göra en ny ansökan till domstolen.

Artikel 6

Ingenting i denna överenskommelse skall tolkas som en begränsning i eller ett undantag från någon av de förpliktelser som de fördragsslutande parterna iklätt sig enligt konventionen eller dess protokoll.

résultant pour une Partie contractante du paragraphe 2 du présent article et celles résultant d'une convention du Conseil de l'Europe ou d'un traité d'extradition ou d'un autre traité relatif à l'entraide judiciaire en matière pénale conclu avec d'autres Parties contractantes, les dispositions du paragraphe 2 du présent article l'emportent.

Article 5

1. Les immunités et facilités sont accordées aux personnes visées au premier paragraphe de l'article 1 du présent Accord uniquement en vue de leur assurer la liberté de parole et l'indépendance nécessaires à l'accomplissement de leurs fonctions, tâches ou devoirs, ou à l'exercice de leurs droits devant la Cour.

2. a. La Cour a seule qualité pour prononcer la levée totale ou partielle de l'immunité prévue au premier paragraphe de l'article 2 du présent Accord; elle a non seulement le droit mais le devoir de lever l'immunité dans tous les cas où, à son avis, celle-ci entraverait le cours de la justice et où sa levée totale ou partielle ne nuirait pas au but défini au premier paragraphe du présent article.

b. L'immunité peut être levée par la Cour, soit d'office, soit à la demande de toute Partie contractante ou de toute personne intéressée.

c. Les décisions prononçant la levée d'immunité ou la refusant sont motivées.

3. Si une Partie contractante atteste que la levée de l'immunité prévue au premier paragraphe de l'article 2 du présent Accord est nécessaire aux fins de poursuites pour atteinte à la sécurité nationale, la Cour doit lever l'immunité dans la mesure spécifiée dans l'attestation.

4. En cas de découverte d'un fait de nature à exercer une influence décisive et qui, à l'époque de la décision refusant la levée d'immunité, était inconnu de l'auteur de la demande, ce dernier peut saisir la Cour d'une nouvelle demande.

Article 6

Aucune des dispositions du présent Accord ne sera interprétée comme limitant ou dérogeant aux obligations assumées par les Parties contractantes en vertu de la Convention ou de ses protocoles.

Artikel 7

1. Denna överenskommelse skall stå öppen för undertecknande av Europarådets medlemsstater vilka kan uttrycka sitt samtycke till att vara bundna genom

- a) undertecknande utan förbehåll för ratifikation, godtagande eller godkännande, eller
- b) undertecknande med förbehåll för ratifikation, godtagande eller godkännande följt av ratifikation, godtagande eller godkännande.

2. Ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

Artikel 8

1. Denna överenskommelse skall träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tid av en månad efter den dag då tio medlemsstater i Europarådet har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av överenskommelsen i enlighet med bestämmelserna i artikel 7 eller den dag då protokoll nr 11 till konventionen träder i kraft, beroende på vilkendera händelse som sist inträffar.

2. Gentemot varje medlemsstat som senare uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av överenskommelsen, skall den träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en tid av en månad efter dagen för ett sådant undertecknande eller deponering av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument.

Artikel 9

1. En fördragsslutande stat får, när den deponerar sitt ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument eller vid varje senare tillfälle genom en förklaring till Europarådets [0091]generalsekreterare, utsträcka denna överenskommelse till att omfatta varje territorium som anges i förklaringen och för vars internationella förbindelser den staten svarar eller på vars vägnar den är behörig att göra åtaganden.

2. Denna överenskommelse skall träda i kraft för varje territorium som anges i en förklaring enligt stycke 1 den första dagen i den månad som följer efter utgången av en månad från det att generalsekreteraren mottog förklaringen.

3. Varje förklaring enligt stycke 1 får med avseende på varje däri angivet territorium

Article 7

1. Le présent Accord est ouvert à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe qui peuvent exprimer leur consentement à être liés par:

- a. signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation; ou
- b. signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

2. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 8

1. Le présent Accord entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date à laquelle dix Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par l'Accord, conformément aux dispositions de l'article 7, si à cette date le Protocole no 11 à la Convention est entré en vigueur, ou à la date d'entrée en vigueur du Protocole no 11 à la Convention dans le cas contraire.

2. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par l'Accord, celui-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date de la signature ou du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article 9

1. Tout Etat contractant peut, au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation, ou à tout autre moment par la suite, étendre l'application du présent Accord, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, à tout territoire désigné dans la déclaration et dont il assure les relations internationales ou pour lequel il est habilité à stipuler.

2. Le présent Accord entrera en vigueur à l'égard de tout territoire désigné en vertu du paragraphe 1 le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire Général.

3. Toute déclaration faite en vertu du paragraphe 1 pourra être retirée, en ce qui tout

återtast enligt det förfarande som anges för uppsägning i artikel 10 i denna överenskommelse.

Artikel 10

1. Denna överenskommelse skall gälla på obegränsad tid.

2. Varje fördragsslutande part får för sitt eget vidkommande säga upp denna överenskommelse genom en underrättelse till Europarådets generalsekreterare.

3. En sådan uppsägning blir giltig sex månader efter den dag då generalsekreteraren mottog meddelandet. En sådan uppsägning skall inte medföra att ifrågavarande fördragsslutande part befrias från någon förpliktelse som kan ha uppstått enligt denna överenskommelse gentemot någon person som avses i artikel 1.1.

Artikel 11

Europarådets generalsekreterare skall meddela medlemsstaterna om:

- a) varje undertecknande,
- b) deponering av ratifikations-, godtagande- och godkännandeinstrument,
- c) dag för denna överenskommelses ikraftträdande enligt artiklarna 8 och 9, samt
- d) varje annan handling, meddelande eller underrättelse som rör denna överenskommelse.

Till bekräftelse härpå har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat denna överenskommelse.

Upprättad i Strasbourg den 5 mars 1996, på engelska och franska språken, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar som skall deponeras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare skall sända en bestyrkt avskrift till varje medlemsstat i Europarådet.

territoire désigné dans cette déclaration, aux conditions prévues selon la procédure prévue pour la dénonciation par l'article 10 du présent Accord.

Article 10

1. Le présent Accord demeurera en vigueur sans limitation de durée.

2. Toute Partie contractante pourra, en ce qui la concerne, dénoncer le présent Accord en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

3. La dénonciation prendra effet six mois après la date de la réception de la notification par le Secrétaire Général. Toutefois, une telle dénonciation ne peut avoir pour effet de délier la Partie contractante intéressée de toute obligation qui aurait pu naître en vertu du présent Accord à l'égard de toute personne visée au premier paragraphe de l'article 1.

Article 11

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil:

- a. toute signature;
- b. le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation;
- c. toute date d'entrée en vigueur du présent Accord, conformément à ses articles 8 et 9;
- d. tout autre acte, notification ou communication ayant trait au présent Accord.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Accord.

Fait à Strasbourg, le 5 mars 1996, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe.

